СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ. OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION.

ТРИ ЦЕНТИ РІК XLV. Ч. 247. Джерзі Ситі, Н. Дж., субота, 23-го жовтня 1937. VOL. XLV. No. 247. Jersey City, N. J., Saturday, October 23, 1937. THREE CENTS

ПРЕЗИДЕНТ ЧЕСНИЙ, І НЕ БАЖАЄ ДИКТАТУРИ, КАЖЕ ВЕЛС

ВАШИНГТОН. — Славний англійський історик і письменник Г. Ґ. Велс, що перебуває у Вашинґтоні, заявив, що він не може уявити собі при кермі великої держави чеснішої людини від Френклина Рузвелта. Запитаний, чи добачує в поступованні Рузвелта змагання до диктатури, відповів, що не добачує ні сліду якоїсь диктатури, а далі підкреслив, що нема навіть чого лякатись, щоб така диктатура могла наступити.

Вірить в освічену демократію.

Велс заявив, що він вірить в освічену демократію, а не в таку демократію, в якій кожний може робити, що йому подобається. Президент Рузвелт, говорив він, був би вже мав далеко кращі успіхи зо своеї праці, якби не був гамований конституцією, яка в багатьох випадках „загостра", і якби мав добре вишколених цивільних урядовців.

Коли вибухне війна?

Небезпека вибуху світової війни, говорив Велс, буде дійсно актуальною в 1940 або 1941 році, себто тоді, коли дійдуть до вершка узброєння в державах.

НЕ ХОЧУТЬ ДАВАТИ РЕКРУТА.

КАНБЕРА (Австралія). — Робітнича партія не так журиться при теперішніх виборах робітничими справами, як справою рекрута. А ця справа стала актуальною через договір між Німеччиною і Японією. Вразі війни Австралія була би [illegible] довгий час на власну оборону. Та цей [illegible]умент робітників не задоволяє. Вони є проти військового побору.

ТРЕБА БУДЕ ВИДАТИ $1,500,000 ЗА СЕСІЮ.

ВАШИНҐТОН. — Спеціяльна сесія конґресу, яку тепер скличе президент, коштуватиме $1,500,000. До цього не вчислені кошти ріжних друків.

КОБИ ТАК ДІЙСНО БУЛО.

НЮ ЙОРК. — „Ди Ситизенс Юніон" виставляє кандидатів на ріжні міські уряди і заявляє, що при виборі кандидатів керувалась тільки тим, що брала під увагу характер, досвід і талант кандидата, а не його партійну приналежність.

ФАРЛІ ПРОТИ ШИРЕННЯ ПЕРЕПОЛОХУ.

ЛОС ЕНДЖЕЛЕС.—Джеймс Фарлі, голова Демократичного Крайового Комітету, каже, що вороги адміністрації взялися за найгірший спосіб боротьби, бо зачали ширити між людністю переполох. Ось тим, говорив Фарлі, хочуть вони довести до такої депресії, яку застав Рузвелт, коли перший раз обіймав владу. Вони хочуть вмовити в людей, що державний корабель вдарив о скалу і готов затонути.

Почта — економічний барометер.

Почтові доходи, говорив Фарлі, є добрим економічним барометром. А вони тепер такі, що вже в наступнім році покриють усі почтові видатки. А як це станеться, то це буде велика історична подія, і то така, якої ще не було в цілій історії Злучених Держав.

Стане за вибір Магонія.

Фарлі заявив теж, що візьме участь у виборчій кампанії в Ню Йорку і буде говорити за вибір судді Магонія посадником міста. Говоритиме як особистий приятель Магонія і як голова Демократичної Партії Стейту Ню Йорк.

ЗОБОВЯЗУЮТЬСЯ НЕ СТРАЙКУВАТИ.

ЛОС ЕНДЖЕЛЕС. — Понад 800 робітників „Нортгуп Еркрефт Корпорейшен", що були 48 днів на страйку, повернулись до роботи, підписавши з фабрикантами умову, що будуть совісно працювати і не страйкувати. Чарлз Голінґсгед, голова юнії, що є звязку з Комітетом Промислової Організації, заявив, що ця умова є „умовою жовтої собаки", бо застрашує робітників і відтягає їх від юнії.

НАЗНАЧУЄ СИНА ПОСЕРЕДНИКОМ.

ВАШИНҐТОН. — Президент Рузвелт назначив свого найстаршого сина Джеймса Рузвелта посередником між ним і 18 найважнішими аґентурами, при помочі яких адміністрація виконує свою програму. Коли голова якоїсь аґентури забажає мати з президентом конференцію, то в першу чергу мусить переговорити справу з посередником. В той спосіб відтяжиться президента від багатьох справ, які могтимуть бути вияснені й погоджені без його участи, себто через самого посередника.

ЩЕ ОДИН ПОЛЬСЬКИЙ ПЛЯҐІЯТОР.

У варшавському „Експресі Поранному" А. Римовіч друкує повість під заголовком „Жінка через помилку". Виявилося, що А. Римовіч переписав собі точнісінько, зміняючи хіба знаки перепинання, велику частину з Льва Толстого „Анна Кареніна" і подав це як твір свого власного духа.

ПАМЯТНИК ФРАНЦА ЙОСИФА У ВІДНІ.

На конкурс памятника передостаннього австрійського цісаря Франца Йосифа у Відні наспіло 60 проєктів, з яких три нагороджено першими нагородами, а два — другими. Нагороджено проєкти таких мистців: проф. Й. Мільнера, проф. М. Кробіля й арх. Р. Пертена, проф. О. Гофнера, проф. Г. Шольца (в міжчасі помер) та спільний О. Тіля й Г. Кучери. Пять дальших проєктів відзначено похвальними грамотами. Тіснішого вибору ще не зроблено; він залежатиме головно від вибору місця, на якому ставитимуть памятник. Це буде перший памятник Францові Йосифові у Відні. За життя цісар Франц Йосиф серед віденців не мав популярности та й він недолюблював їх за — революцію 1848-го року.

ЧОЛОВІК, ЩО МАЄ 2 МЕТРИ 95 ЦМ. РОСТУ.

В Єгипті живе муляр Саад Могамед Ґазі, літ 26, що завжди ще росте. Вже має тепер 2 метри 95 цм. росту. За останні два роки він виріс пів метра. Тепер щораз більше слабне, лежить або сидить. Лікарі не віщують йому довгого віку.

НАЧАЛЬНИК СТАЦІЇ В ОТИНІЇ НЕ ЗНАЄ, ДЕ ЛЬВІВ.

Микола Стасюк хотів на стації Отинія купити залізничий білет до Львова. Як тільки начальник стації в Отинії почув по українськи слово „Львів", кинувся, що такої місцевости в Польщі нема. Треба було аж сідати до поїзду без білєту, щоб вкінці таки доїхати до Львова.

СМЕРТЬ ВІД БИКА.

В селі Балдово коло Тчева (Польща) на подвірі фільварку Брунона Клязена вирвався бик і, кинувшися на жінку власника маєтку, Ґертруду, вхопив її на роги і потолочив її ногами. Нещаслива померла за кілька годин.

ОБОРОНЯЄ УМОВНЕ УЛАСКАВЛЕННЯ.

Губернатор нюйорського стейту, Лімен, обороняв систебу умовного уласкавлення для проступників. Він твердив, що таке уласкавлення не усуне злочину. Але воно конечне навіть з економічного боку, бо щоб держати усіх проступників у вязницях, требаб зараз вибудувати додаткові тюрми, які коштувалиб $35,000,000. А крім цього требаб річно видавати ще додатково $5,000,000 на удержання тих вязнів. А це такий фінансовий тягар, на який стейт не може собі тепер позволити. Губернатор твердив далі, що сама система уласкавлення є добра, а тільки треба поробити в ній деякі поправки.

ПАЛАТИ ВІЙТІВ НА ПОЛІССІ.

„Кур'єр Віленьскі" звертає увагу на марнотратну господарку на Поліссі, зокрема на люксусові громадські уряди:

„Я оглядав такий один будинок в Лунинці. Будинок? Не будинок! Такої палатки не постидалисяб ні Вісла, ні Юрата, ні якенебудь інше репрезентаційне літнище. В цім будинку міститься, очевидно, мешкання пана війта. Скляний дах, ріжнородності і вигоди! Злобні твердять, що дах є розсувальний і в гарячі дні пан війт без клопотів може собі пляжувати в помешканні. Очевидно, я не провірював, але все є можливе. Бракує тільки висячих городів Семіраміди. В тамошніх сторонах таких будівель більше".

Можна собі уявити, яке враження роблять ці палати на поліщуків, у яких голод є частим гостем.

ОБІКРАЛИ ПОСТЕРУНКОВОГО.

В Оглядові, радехівського повіту, підчас служби старшого постерункового, Бронислава Кремни, два напасники напали на його приватне мешкання й забрали трохи річей, як капи, пістолет, годинник, облігації інвестиційної позички й детектор. На скрип дверей пробудилася Кремнова, від якої напасники зажадали грошей. На її крик напасники вдарили її тупим знарядом по ногах, а самі втекли.

115-ЛІТНІЙ СТАРЕЦЬ ПОМЕР.

У Магаляпесі (Чіле) помер Максиміліян Меза Павез, у віці 115 літ. Це був найстарший чоловік у Чіле.

200 ГРОМАДЯН ПОЗА ЗАКОНОМ.

В Англії живуть під цю пору двісті нащадків якогось Мек Дональда, винятих зпід закону. Мек Дональд жив у першій половині 18-го століття. Був він змовником, що нераз загрожував життю тодішнього короля. Проте не можна було його схопити. Якийсь час жив він переодягнений за поліцая, що шукав... самого себе.

Врешті король, утративши терпець, перевів у парляменті закон, який проголошує всіх Мек Дональдових нащадків поза законом. Кожний англійський громадянин мав право вбити Мек Дональда, причому це не булоб ніяким злочином та не грозилоб нікому карою. Одначе й тепер Мек Дональд оминув кару. Під чужим назвищем він одружився та щойно на смертній постелі сказав дружині й дітям про жахливу правду. Жінка й діти у власному інтересі стерегли таємниці і щойно на початку 19-го століття Мек Дональди відважилися вернутись до батьківського імени. Ніхто не звернув на це уваги, бо назвище Мек Дональд в Англії дуже популярне.

Тепер із рідні того Мек Дональда живуть в Англії яких двісті осіб, а колишній закон, що всіх засуджує, й далі обовязує. Рідко коли традиційний дух Англії зважується касувати старі закони. Інша річ, що той дух не має нічого проти того, щоб цього закону не стосувати, одначе на папері він існує.

Витворилася така ситуація, що ще нині кожний англієць може повбивати когонебудь з усіх тих 200 Мек Дональдів, і то безкарно.

Нащадки Мек Дональда, що жив 1715—1745 року, живуть і досі під загрозою наглої смерти. Недавно всі Мек Дональди подали збірне письмо до короля, в якому просять уневажнити старий закон, бо хоч досі ніхто з Мек Дональдів не згинув із руки вбивника, усеж ніколи не можна знати, чи комусь не прийде до голови скористати з закону, а право не зможе його покарати за злочин.

ПОЛЬСЬКІ ГІРНИКИ СТРАЙКУЮТЬ У БЕЛЬҐІЇ.

Бельгійський уряд приняв на роботи в копальнях у Бельгії більшу скількість польських гірників. Ці польські гірники підняли в Бельгії страйк, бо бажали лекшої праці, а не тої, що їм у Бельгії призначили. Бельгійський уряд не уступив і всіх страйкуючих звільнив. Частина їх вернулася до краю, а частина спинилася в Німеччині на рільних роботах. Рівночасно бельгійські промислові кола припинили дальшу рекрутацію робітників у Польщі.

ЯЗВА МЕДВЕДІВ.

У північно-східній Фінляндії появилося багато медведів. Здається, що вони зайшли туди з совєтської Карелії, звідки втекли перед пожежами лісів. Медведі схоплюють худобу селян у білий день. В одній фінляндській місцевості медведі схопили 16 овець.

КРІВАВА МАСАКРА В СОВЄТАХ ПРОДОВЖАЄТЬСЯ

МОСКВА. — Божевільна масакра власних громадян на території Совєтів продовжається далі. Совєтська влада одного дня застрілила 62 особи. З того 45 застрілено в середнім Сибірі, в місті Іркутську, 3 в західнім Сибірі, 10 у приазовській області і 4 в Харкові. Всім закидають „саботаж і шпигунство на користь чужих держав". Вкупі з тими розстрілами Москва впроваджує „тайні вибори", які вона називає „найдемократичнішими на світі". Як перших кандидатів іменовано Сталіна, Молотова і Калініна.

АРХИЄПИСКОП НАКЛИКУЄ ДО ПОБОРЮВАННЯ БОЛЬШЕВИЗМУ.

РИМ. — Архиєпископ Константіні, що є теж секретарем „Конґреґації для поширення віри", перед зібранням католицьких місіонарів виголосив палку промову, в якій сказав, що місіонарі мусять узброїтися в слово гостре як меч і мусять відважно боротися з большевицькою гидрою. „Тільки молитися — ще замало," говорив архиєпископ. Ще треба боротися чином, бо большевизм підсувається підступно й до своєї розпорядимости має найзручніші засоби пропаганди. Щоб успішно поборювати большевизм, він радив також місіонарам, щоб добре вивчували мову тих народів, серед яких їм приходиться вести свою роботу.

ЕСПАНСЬКІ РЕВОЛЮЦІОНЕРИ ЗДОБУЛИ ХІХОН.

ЕНДАЄ. — Війська ґен. Франка увійшли побідно до останнього міста над Біскайським заливом, Хіхону, що знаходилося в руках лівих еспанських військ. Фактично самого захоплення міста довершили прихильники ґен. Франка, що знаходилися в місті. Вони скористали з боротьби, що виринула серед самих лівих відділів і, сформувавшися у військові відділи, вийшли на вулиці та захопили місто. Через радіо передали вістку військам ґен. Франка, що вони вже захопили місто й очікують нетерпеливо їх приходу. Кільканацять годин пізніше ввійшли правильні відділи ґен. Франка. Населення зустріло їх з великою радістю. В місті, яке впродовж кількох днів знаходилося в стані страшної анархії, настав знову лад. Здобувши Хіхон, війська ґен. Франка відразу увільнили від облоги друге місто, Овієдо, в якому були впродовж року замкнені їх відділи. Ліві частини в переполосі втікають, або піддаються. 60-тисячна армія червоних розбита впрах і більшість з неї опинилася в неволі. Тепер ґен. Франко задумує перевести наступ на Мадрид і решту Еспанії.

АНҐЛІЯ ЗАДОВОЛЕНА З ЗАЯВИ ІТАЛІЇ.

ЛОНДОН. — Анґлійський премієр Чемберлен приняв із задоволенням та без застережень італійську заяву, що Італія не має ніяких скритих плянів, щоб прилучити до себе якунебудь частину еспанської території. Він з натиском сказав: „Я приймаю цю заяву як щиру. Я дуже радий, що її зроблено". Становище Італії, говорив далі Чемберлен, дає; добру основу для дальшої праці над успокоєнням европейської ситуації.

ГОТУЮТЬСЯ ЗАБИРАТИ ДОБРОВОЛЬЦІВ.

РИМ. — Вслід за заявою Італії, що вона готова забрати своїх „добровольців", коли те саме зроблять інші держави, приступлено до підготови плянів, щоб цю обіцянку перевести в життя. В Еспанії йде перепис чужинецьких військ. Італійська, а також німецька преса, висказує своє велике задоволення з такого обороту справи. Та рівночасно з тим італійці і німці підкреслюють, що з Еспанії мусять забратися не лише військові „добровольці", але також політичні московські аґітатори, яких в Еспанії є цілі хмари.

ЗАВЗЯТА БОРОТЬБА КОЛО ШАНҐАЮ.

ШАНҐАЙ. — В околицях цього міста вивязалася завзята боротьба між японськими військами і китайськими. Японці перші пішли до наступу, але, за звідомленнями китайського штабу, їх наступ відбито. Також китайський штаб твердить, що 10,000-на японська армія знайшлася в прикрому положенні, бо її окружили китайські війська. Японці це заперечують.

КОНФЕРЕНЦІЯ НАД СПРАВАМИ ДАЛЕКОГО СХОДУ.

БРІСЕЛЬ. — Бельґійський уряд, на припоручення анґлійського й американського уряду, розписав до девятьох держав запрошення прибути на конференцію, що відбудеться з кінцем цього місяця в Бельґії. Конференція має на ціли нарадитися над справами Далекого Сходу і знайти мирні способи полагодження японсько-китайського конфлікту.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and Holidays
— Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
81 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016. 4-0807.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ХТО КОЗАК, ОЗОВИСЯ!

До головної канцелярії У. Н. Союзу наспіло в одній і тій самій справі вже кілька листів, що заслугують на ближчу увагу загалу членів. Ось винятки з одного типічного листу в цій справі:

„Ми всі памятаємо передконвенційні часи перед останньою конвенцією нашого Батька, Українського Народного Союзу. Який рух панував тоді по відділах. Як на відділові збори приходило стільки членів, як ніколи. Як вони всі побивалися за те, щоб стати делеґатами. Як за це вони боролися. Який то великий герой був кожний кандидат.

„Вибрали ми остаточно одного члена делеґатом і вислали на конвенцію. Проти його вибору протестували його контркандидати, але вибір був правний і протести були уневажнені. Приїхав делеґат з конвенції й здав звіт: представляв, що зробила конвенція, та додавав, що то він самий на конвенції зробив. Члени були певні, що конвенція перемінила чоловіка, що з байдужого члена зробився завзятий орґанізатор Українського Народного Союзу. Та наш делеґат, на котрого ми стільки надії поклали, скоро заснув. Не лише нікого не орґанізує, але й на збори перестав приходити. Щоби вкладку від нього дістати, секретар по пару разів мусить у дім заходити. Думали ми, що як зачнеться кампанія, то він нагадає на свій обовязок, але й кампанія вже пару тижнів триває, а він ні вухом не веде. Чи так має бути? — питаюся. Чи на те ми вибирали делеґатів, щоб вони лише на конвенцію їздили, а по конвенції на У. Н. Союз забували?"

Таку саму історію оповідають інші листи. Велика це історія, але ще не вся. Не сказано ще, що на останній конвенції перемінено статут У. Н. Союзу саме щодо делеґатів. Давніше уряд делеґата кінчився, як скінчилась конвенція. На основі нового статута делеґати відділів і по конвенції У. Н. Союзу ще остаються делеґатами, які мають мати право вирішувати такі справи, які уряд У. Н. Союзу, згідно з постановами статуту, їм до вирішення віддасть. На випадок смерти або виступлення такого делеґата з Союзу відділ має вибрати на його місце іншого. Значить, делеґат — це наче урядник орґанізації.

Таку ухвалу перевели делеґати на останній конвенції У. Н. Союзу, а перед ухваленням цеї постанови говорили всі, що це буде дуже корисне для У. Н. Союзу, бо тепер делеґати, будучи свідомими своїх прав, будуть теж свідомими своїх обовязків; а між обовязками на першім місці стоїть обовязок орґанізувати до У. Н. Союзу нових членів, бо без орґанізації нових членів така орґанізація довго існувати не може. Тому автори тих усіх листів, з котрих один тут наведено, мають повну слушність, коли звертаються з закликом до делеґатів останньої конвенції У. Н. Союзу, щоб вони виконали свій обовязок супроти орґанізації й показали цим, що вони побивалися за уряд делеґата не для гонору або діет, але тому, що найкраще можуть сповняти найважнішу службу супроти своєї орґанізації.

ХАЙ РЯТУЄ -- НАУКА

II.

Наука, як сказано попередньо, змеханізувала людські фізичні, а навіть умові зусилля. Тим спричинила ще більше безробіття та перенесла змагання за кращі економічні умовини з ділянки клясової в ділянку боротьби рас, народів. У нинішній тяжкій економічній скруті перед кожним членом нації виринає на цілий ріст питання: Як рятуватися, щоби пережити? Чи клясовою солідарністю з іншими расами, чи міжклясовою солідарністю свого власного народу? Як бачимо, то більшість, як у верхах так і в низах, пішла за внутрішньою солідарністю. Пішла свідомо або несвідомо. Але вислід усюди однаковий, бо вже і в юнійних льокалях появилися написи: **„Купуйте свої товари!"**

Та це був тільки перший крок через поріг, за яким розкрилися такі краєвиди, про які багатьом з тих, що його переступили, і не снилося. Ставши на ґрунті „купуй свої товари", треба було подумати, де набувати сировці. Бо дотеперішня система полягала на тому, що в рівній мірі держави вимінювали свої товари: купували сировці, продавали готові товари; або замінювали товари але за такі, що їх було брак вдома.

„Купуй свої товари" — це ніщо інше, тільки гасло чистокровного економічного націоналізму. Воно потягло за собою питання джерела сировців, питання території. Народи, що мало мали сировців, почали відчувати під собою тісноту, брак територій. Вони почали мріяти про „місце під сонцем". А що цього „місця під сонцем" ніхто не хотів добровільно уступати, то народи почали підготовлятися фізично, щоб добитися своїх „святих" прав. Розпочалися божевільні збросння, які тягнуться до нині. Чим вони закінчаться, годі передбачити.

Над тими справами задумуються в затишку вчені. Вони ламають собі голову над тим, в котрому місці розірвати це зачароване коло.

В Ню Йорку 19. жовтня ц. р. зібралися були в такім „затишку" 300 американських учених і почали нараджуватися, що далі робити. Вони ствердили, що це наука, втілена в техніку, накоїла людям стільки лиха. Бо вона змеханізувала продукцію та позбавила міліони людей праці. Але вони також сказали, що наука повинна суспільність із цього нещастя рятувати, себто придумати способи, як би то зарадити безробіттю. Професор Меріям доказував, що „найбільшим джерелом американського добробуту таки є **винаходи і досліди"**. Але досліди треба розумно переводити, а винаходами розумно орудувати.

Коли винайдуть машину, яка з двох тисяч робітників позбавляє праці 1,800, то треба подумати в тій хвилі, що з тими 1,800 робити. Їх не можна кидати на вулицю; наука, яка викинула їх з одного заняття, мусить відразу придумати для них іншу працю. Наслідки одних винаходів мусять відразу бути зліквідовані наслідками нових винаходів.

Винахід автомобілів дав міліонам людей працю. Також дав міліонам людей заняття винахід радія. Щораз більше людей працюють тепер біля літаків. Винахід телевізії може дати людям також міліони занять. Бо машина не тільки виконує за чоловіка його роботу: вона збиває ціну продуктів і в той спосіб робить ті продукти приступні для щораз ширшого й ширшого загалу. А через те, що дотичний продукт розходиться в якнайширші маси, його треба виробляти у великій скількості і через те фактично число робітників зростає.

Колись панчохи носили лише ґрафині й високі аристократки. Бо їх уцілості виробляли руками. Їх ціна була висока і їх могли докупитися лише заможні люди. Але через те, що їх мало зуживали, у виробництві панчіх затруднювано дуже мале число людей. Тепер, коли в культурному краю майже нема жінки, щоб не носила панчіх, у продукції панчіх затруднюється сотні тисяч осіб. Заслуга в цьому машин, які обнизили ціну продукту і зробили його доступним широкому загалові.

Але треба мати на увазі те, що той процес може поступати тільки до певних границь, а не далі. Продукція, головно в нинішніх часах механізації праці, значно випереджує консумцію. Бо з продукцією є звязаний тільки холодний розсудок та вирахованість, а з консумцією є звязані чуттєві чинники. Коли людина купить собі, скажім, радіо, то вона тішиться і задоволяється ним довший час і не дуже бажає в своїй хаті скорої зміни та не дуже поспішає з купном телевізійного (далековидного) апарату. Те саме з автом: коли пересічний чоловік купить собі авто, то йому не дуже хочеться в короткому часі купувати літак. Бажання літака приходить щойно по довшому часі, коли авто вже спрικриться і хочеться чогось нового, якоїсь зміни.

Тому, що з комсумцією є звязані чуттєві мотиви, тому саме консумція в нинішніх часах високої техніки не може ніяк іти вкупі з продукцією. Щоб її зрівноважити, треба вживати сили, якихсь зверхніх адміністраційних розпорядків.

Згадані наради вчених ствердили, що нині цілий світ живе під знаком економічного плянування і що те плянування потрібне. Таке плянування є теж одним з головних завдань фашистівських держав. Учені й над тим застановлялись, а професор Соливен таки безпосередньо заявив, що хоч він є проти фашизму, то мусить признати, що „деякі методи економічного плянування в фашистівських системах є досконаліші від тих, які практикується в демократичних краях".

ЩО ПИШУТЬ ПРО ПРОПАМЯТНУ КНИГУ У. Н. СОЮЗУ

ХОЧУ ПОДЯКУВАТИ ВАМ ЗА НАДІСЛАННЯ ПРОПАМЯТНОЇ КНИГИ У. Н. СОЮЗУ. НАЛЕЖИТЬСЯ ВАМ ДІЙСНЕ ПРИЗНАННЯ, ЩО ВИДАЛИ ТАКУ ЗНАМЕНИТУ І ВИЧЕРПНУ ПРАЦЮ, ЩО ОБІЙМАЄ ІСТОРІЮ ОСТАННІХ СОРОК РОКІВ. ЦЕ У СВОЇМ РОДІ ОДИН З НАЙКРАЩИХ ТВОРІВ, ЯКІ Я ДОСІ БАЧИВ.

КЛЕРЕНС А. МЕНІНҐ,
професор Колюмбійського Університету в Ню Йорку.

УКРАЇНІКА В НІМЕЦЬКИХ ВИДАННЯХ

(ВУНІ) Коли йде мова про українїку в націонал-соціялістичній Німеччині, то слід завше при цьому пригадувати собі одну важливу обставину: в сучасній Німеччині дбає вже й сама держава про те, щоб друковане слово (однаково щодо книжки, статті або ґазетної замітки) передівсім не розминалося з національними інтересами німецького народу. Найвище завдання друкованого слова — це служба власній нації, і це наставлення обовязує кожного німецького автора. В звязку з цим повинні писання німецького автора свідчити про його почуття відповідальности перед власним народом. Це основні рамці свободи друкованого слова в Німеччині.

Але чому ми про це згадуємо на цьому місці?

Українець, що не має змоги слідкувати за сучасними німецькими голосами про Україну та про українські справи, а особливо той українець, для якого німецьке друковане слово взагалі недоступне, може часом дивуватися, **чому** скількісно зявляється чужомовної українїки (особливо окремих видань у цій галузі) найбільше всього якраз не в Німеччині, а деінде; отже не у тій Німеччині, якій її вороги (і здебільшого вороги українського народу!) приписують час від часу й найбільше безглузді українофільські пляни або попросту „зазіхання на Україну". Щодо скількости українїки в німецьких виданнях, скажім у біжучому році, то її справді не так уже багацько, як би дехто може очікував від одної з перших у світі літературно-пресових продукцій. І скількісно не відповідає українїка в німецьких виданнях ні числовому значінню українського народу в світі, ні ґеополітичній та культурній близькости України до середньої Европи й зокрема до Німеччини, ані, зрештою, всебічному і постійно зростаючому поступові національно-культурної й іншої активности українців наперекір усім зверхнім заходам щодо суцільнішого поневолення роздертих українських земель.

Це все можливе й так, проте річ не в скількости! Серед постійно зростаючої скількости писань (і писанини!) про Україну в ріжних европейських країнах має звичайно українїка в Німеччині свій особливий рівень і характер. Щодо першого, то тут найкраще промовляє питоме сучасному німецькому спостерігачеві змагання до основного й точного пізнання предмету його зацікавлення. А про **характер** українїки в німецьких виданнях свідчить найкраще той ніким і нічим незаперечливий факт, що в націонал - соціялістичній Німеччині не зявився дотепер ні один друкований німецький рядок, який би пляново ображав чи плюгавив національні почування українців, який би злобно перекреслював чи перекручував визвольні змагання українського народу або який би ворожо висловлювався проти національної України. Страшне лихоліття українського народу і його постійне виснажування невпинною боротьбою за визволення давали в останніх роках уже частіше притоку до оплюґавлювання національних українських змагань і до скандалізування українських культурних та інших явищ багатьом чужинецьким авторам ріжноманітної писанини на українські теми. Власне **така** писанина складає немалий відсоток „українїки" в деяких країнах. Лише — не в Німеччині! Ця маркантна обставина **не знайшла** дотепер в українській пресі належного зясування. А вистарчалаб уже й принагідна низка голих фактів і з щоденної преси, і з популярної літератури, і з науково-книжкової продукції. Щойно порівнявши загальний характер українїки в поодиноких чужих країнах з українїкою в німецьких виданнях, зможемо справно підійти до питання якости чужомовних писань про Україну. Наскільки друковане слово в кожній країні (за винятком хіба лише підсоветських країн і теренів та за винятком обставин воєнного стану) відзеркалює в певний спосіб змагання ріжних підходів до справ чужих народів і країн, настільки булаб підстава робити ті або інші висновки також і на основі пізнавання характеру українїки в німецьких виданнях.

Не є тут нашою метою подати читачам властивий огляд німецьких голосів про Україну й про українські справи за останні місяці. Ми лише подаємо кілька завваг до цьогорічних німецьких писань на українські теми. Насамперед іде про те, **що саме** з української дійсности найбільше всього цікавить німецьких авторів.

Наскільки зупинятися над періодичною пресою, то німецькі щоденники виявляють звичайно найбільше зацікавлення **підсоветсько - українськими справами.** Там, де помітні сліди ворожої супроти Европи розкладової чинности московського большевизму, зупиняється увага актуальної німецької журналістики найчастіше. Обидва провідні щоденники партії в Берліні, „Фелькішер Беобахтер" і „Дер Анґріф", приносять у цьому відношенні, як звичайно, найдокладніші та своєчасні повідомлення і статті. В останнім часі писали ці обидва органи досить широко про вимушене Москвою самогубство голови совнаркому УССР, Панаса Любченка. Ослаблення журналістичного поготівля та звуження актуальної тематики в німецькій щоденній пресі було цього року непомітне навіть у літніх місяцях, коли деінде плекалися пресові звичаї „огіркового сезону". В провінційних німецьких щоденниках зустрічаємо нерідко більше згадок про Україну, ніж у пресі столичній.

Дальшим предметом зацікавлення німецьких щоденників, наскільки мова про українїку, були в літніх місяцях справи **положення українців у Польщі** та — в значно меншій мірі — **у Чехословаччині** й **Румунії.** Закарпатських українців означує німецька преса й у сучасній добі найчастіше як **„карпаторосів"...** Деяким основним проблемам т. зв. „нормалізації" польсько-українських відносин у Польщі присвятив був дуже поважну й річеву статтю „Берлінер Таґеблят" (21. серпня). Варшавський кореспондент часопису (фон Девіц) виявив у цій статті неабияке розуміння сучасного положення українського народу в звязку з внутрішнім напруженням у СССР.

Серед низки статей про українську проблему займають у цьогорічній періодиці Німеччини особливе місце статті **д-ра Павла Рорбаха,** одного з найкращих німецьких знавців справи політичної ролі Сходу Европи супроти Німеччини. Імя П. Рорбаха широко відоме й серед українців по цілому світі, зокрема як імя одного з небагатьох передвоєнних німецьких політиків, які не вагалися підходити до справ Сходу Европи з отвертими очима і які мали відвагу свої тези постійно обороняти. Про Рорбаха писали на цілому світі особливо при кінці світової війни, коли проблематика відновленої української державности повставала в зовсім конкретній формі перед кожним европейським політиком, що слідкував за подіями в східній Европі. Діяльність Рорбаха в перших повоєнних роках присвячена була в немалій мірі зясовуванню перед німецькими чинниками тих німецьких інтересів, що передумовлені існуванням національної української держави. І в останніх роках висловлювався часом Рорбах щодо української політичної проблеми. Висловлювався він на цю тему кількаразово також у біжучому році. Надрукована первісно в місячнику „Вестерманс Монатсгефте" стаття П. Рорбаха про одну з найістотніших причин німецької поразки в світовій війні зявилася була на провесні цього року в двох числах (99 і 100) „Кеніґсберґер Альґемайне Цайтунґ" і звернула на себе в Німеччині помітну увагу. Стаття має заголовок „Вогер ес кам" („Звідки це прийшло") і порушає **проблему політичного інтересу Німеччини щодо відновлення національної української державности.** Рорбах аналізує східньо - европейську політику Німеччини в 1914/1918 р. під кутом її згубного ділання на загальне зверхньо - політичне станови-

Г. Ф.

ВЖЕ, І ЩОЙНО ВІСІМ

Ганьчучка скінчила місити тісто в діжці, коли хтось сильно заковтав до дверей. Не ждучи, аж його запросять, увійшов до пекарні і гукнув:

— Слава Ісусу Христу!

— Аа! то пан Чапран, — сказала господиня, зішкробуючи тісто з рук. Що вас до нас принесло? Хіба, що ви здорожені і хочете відпочити... Давно ми вас не бачили в себе.

— Господаря може нема вдома? — спитав гість, роззираючися по хаті.

— А вам нащо мій старий? Я також господиня на тім сміттю, як він господар.

— Мені розказували, що у Ганьчука гарна свинка. Не скажу, щоби на свині була тепер посуха, бо куди не обернуся, скрізь люди зголошують свинки на продаж. Та всеж таки, ідучи туди, я погадав собі:

„За те, що подивлюся, не треба платити. Балачка з гарною господинею також не коштує нічого. Ось того я сюди зайшов".

Кажучи це, згінник сів на лавці і свою палицю поклав коло себе.

Ганьчучка не сердилася, як хто так до неї балакав. І любила балакати з людьми, що вміли жінку пошанувати, ще й дещо веселого доповісти. Хоч рада, що бувалий балакун прийшов до хати, вона про свинку не хотіла балакати з ним. Знала, що всі згінники шахраї. Могла би перемовитися і свинку продати за безцін. Воліла заждати, аж прийде чоловік.

— Вибачайте, — каже Ганьчучка, — що відішлю вас до мого старого, бо я маю пильну роботу. Мушу зладити полуденок для косарів. Ви хіба самі знаєте, як то нині треба догоджувати людям, щоби дістати пару косарів.

— Робіть свою роботу, робіть! Я маю час.

— Щоби вам не було скучно сидіти так, дам вам карти. Розмітуйте. Мого старого щойно не видко.

Ганьчучка поклала перед Чапраном карти. Згінник став розмітувати їх по столі.

Надійшов малий синок Ганьчуків. Підійшов до стола і став цікаво призиратися картам.

— Ти на ті карти дивишся так, наче би розумів щось з того? — замітив Чапран.

— То скучне! — відповів хлопчина згірдно.

— Що скучне?

— Отсе во!... Ліпше буде, як зі мною заграєте кікса.

— Що, що? — спитав Чапран, коли хлопчина сягнув рукою по карти. — Ти вже вмієш читати в тім молитовнику чорта?

— Троха визнаюся, — відповідає хлопець.

— Про мене, ти горобчику. Я тебе зараз дістану!

— Не так легко! — заперечив Петрусь. — Я прибив. — Ще раз прибив.

— Ще не кінець. Прийде й на тебе!

— Вже прийшло. Я виграв. А що? Не казав я, що буде так?

Згінник кинув карти.

— Що з цього пуцьвірка виросте, — скрикнув Чапран — коли він вже тепер такий премудрий?!

Ганьчучка стояла коло них, призираючись до гри. Коли гра скінчилася і згінник не міг вийти з дива, глядячи на хлопчину, утішена мама Петруся сказала чванькувато:

— Він грає дуже добре. Не диво. Йому вже вісім років.

— Такого грача я ще в життю не бачив, — сказав Чапран.

Вхопивши свого товариша гри за обшивку і сказав:

— Ти пуцьвірку, ти ледащо! Ти ледви очима доріс до стола і вже хотів би бити такого старого картяря, як Чапран?

— Я вже люльку пробував курити! — похвалився пуцьвірок і став наново мішати карти, питаючись:

— Може би тепер короткого?

— Бачу, що нині люлька і карти, то робота для малих дітей. А скажи мені, пуцьвірку, чи ти знаєш молитву „Отченаш".

Ганьчучка погладила синка по лиці і сказала жалісно:

— Боже! Що то люди жадають від такої малої дитини. Таж мому Петрусеві щойно вісім років!

ще Німеччини за світової війни і особливо перед її закінченням. Німці в передвоєнній добі легковажили небезпеку з боку Росії і властиво „не знали Сходу". Свого істотного ворога шукала Німеччина неправильно на Заході, а не на Сході, де вже від XIX. століття відготовлялось ідеольоґічно в Росії неминуче зударення російської політично - територіяльної експанзії з політичним світом середньої Европи, в першу чергу з Німеччиною Гогенцолернів і Австро - Угорщиною Габсбурґів. У 1915 році видвигнув був Рорбах перед своїм урядом таку тезу: „Тривку й остаточну забезпеку перед Росією можна осягнути лише шляхом **актуалізації української проблеми.** Росія як міжнародня потуга повстала щойно після приєднання України". Але меморіяли Рорбаха належного зацікавлення в Німеччині не знайшли. Безкритичне й політично шкідливе русофільство приводило німців до заплющування очей на зріст російської небезпеки. Найбільше німецьке лихо полягало в тім, що німці не знали історії східньої Европи та неправильно оцінювали зверхньо - політичне тиснення з боку Росії.

При цій нагоді слід згадати, що П. Рорбах висловився на подібну тему („Українська справа та прусько - німецька політика") між іншим також на сторінках травневого числа „Украініше Культурберіхте" (ч. 31 з 15. травня), що виходять накладом Українського Наукового Інституту в Берліні. Що було ліпшим для Німеччини в 1914 — 1915 р.: союз з Росією, чи знищення російської великодержави? Рорбах ставив тоді — за світової війни — таке питання і відповідав послідовно, що для Німеччини краще друге, себто „*кайн Руслянд*". І Рорбах вірить, що таксамо був би відповів на це питання і Бісмарк, колиб він був зявився у 1914/1915 р.

Писання П. Рорбаха про українську проблему особливо цінні й цікаві тому, що їх автор висловлюється в них лише як **німецький політик,** що прагне користи для свого німецького народу. Тому висновки Рорбаха вільні від святочно порожніх фраз та не сходять з реально - політичного ґрунту. Рорбах не виступає перед українцями з маскою чужоземного українофіла, лише пише завше про Україну як чужинець, що дбає про свій власний німецький політичний інтерес. В цьому найбільша сила й привабливість праць Рорбаха про Україну! Доводиться лише шкодувати, що досі ще не зявився українською мовою друком принаймні вибір з політичних творів П. Рорбаха з приводу української проблеми.

Закінчуючи наші завваги до сучасної україніки в німецьких виданнях, занотовуємо з утіхою успіх квітневого зшитка „Актуального Архіву" в Берліні, що на 12 сторінках (з додатком схематичної мапи) подає в ядерній формі найосновніші відомости про Україну. „Дас Актуеле Архів" має наскрізь практично - інформаційне завдання та дотримується характеру лексикону. Він має служити зрозумінню сучасности й історичної дійсности в Европі, Азії й Америці. Від жовтня 1936 р. зявляються що місяця приблизно 16 друкованих на одній сторінці листків „Актуального Архіву" і на квітень біжучого року припало було видання листків про Україну. Зеднані докупи окремі листки виглядають в окладинці мов справжня брошурка. Низька ціна такого зшитка про Україну (0.60 нім. марок) сприяє його значному поширенню в Німеччині.

Приємно ствердити, що автор з „Актуального Архіву" використав у значній мірі зшитку про Україну ті друковані матеріяли й усні відомости та пояснення, які він одержав був від Українського Наукового Інституту в Берліні, зокрема від проф. Кузелі та інж. Димінського. А ще приємніше занотувати, що скількість тих академічно діяльних німців, які виявляють поважне зацікавлення українськими проблемами, постійно зростає.

В переважній скількости всі вони з молодого покоління і це дає певну запоруку, що майбутня україніка в німецьких виданнях буде ще більш поширена і якістю піднесена. Але природньо, що про україніку в німецьких виданнях мали би й надалі дбати в першу чергу самі українці. І то не лише ті українці, що перебувають у Німеччині, але й ті земляки, що, перебуваючи на українських землях або деінде на чужині, мають спроможність висловлюватись **світовою** мовою німецького народу.

М. Масюкевич.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

—o—

ЧИ ПРОПАҐАНДА ЗЛОЧИН?

У кількох школах, звязаних з Учительською Колеґією при Колюмбійськім університеті, мають цеї осени початися спеціяльні розсліди над пропаґандою. Всі праці для цього розсліду мають бути ведені спеціяльним товариством, що зветься Інститут для розсліду пропаґанди.

Під пропаґандою розуміємо систематичні, себто не лише доривочні, заходи для поширення певних настроїв, певних думок або бажання певної акції. Отже в понятті пропаґанди нема нічого такого, що давалоб нам основу бажати, щоб пропаґанду розслідити як якийсь зловжиток, рекет, чи злочин.

А проте основники цього Інституту й фундація Едварда Файліна, котра цей Інститут фінансує, каже, що пропаґанду треба розслідити, бо в Америці тепер бушує така велика маса противорічної собі пропаґанди, що люди повинні пізнати основи, засади й дороги пропаґанди, щоб зрозуміли, як їм поводитися. Словом, треба розслідити пропаґанду, щоби вийти з того заколоту, в який попадає нарід, коли довкола нього всі ведуть пропаґанду.

ДВІ ДОРОГИ.

Клайд Милер, професор виховання в Учительській Колеґії та голова нового інституту, каже, що пересічна людина в нинішніх часах виставлена на таку масу пропаґанди, пресової, радіової, фільмової й іншої, що вона справді почувається в безладді, заколоті. Вона не знає, що їй робити.

Є дві дороги виходу з цього безладдя, викликаного масовою пропаґандою, каже проф. Милер. Одна дорога — це здушення небажаної пропаґанди. Цю дорогу вибирають диктатори (які вони не булиб: комуністичні чи фашистівські).

Друга дорога — це дорога протипропаґанди. Цю дорогу вибирають демократичні держави. В цих державах усяка опінія, переконання, має право себе проявляти, ширити свої думки. Зарадою на злі наслідки пропаґанди є не душення, а свобідний розслід доріг, яких уживає пропаґанда.

СТРАТЕҐІЯ ВИЗИВАНКИ.

Ініціятори Інституту для розсліду пропаґанди кажуть, що народ може вхоронитися перед наслідками злих пропаґанд, коли пізнає певні штучки, яких уживають пропаґатори для поширення своїх думок.

Для прикладу проф. Милер подає штучку визиванки. „Коли пропаґандист хоче здискредитувати якийсь народ, державу, або справу, він причіпає кепське імя до річи, котру він хоче здискредитувати. „У теперішніх виборах у місті Ню Йорк, наприклад, ми бачимо, що посадника міста Ля Ґвардію називають комуністом, або червоним. Отже що ми, як виборці, зробимо з цею пропаґандою?

„Як ми зрозуміємо цю штучку визиванок, то передівсім здержимося з вироблюванням опінії про справу, аж доки не побачимо, скільки правди є в цьому обвинуваченні. Спитаймося: Чому пропаґандист уживає цеї штучки визиванки? Який його інтерес у цьому? Та накінець, який інтерес маємо ми, як виборці?"

НОВИЙ ФРОНТ У БОЛЬШЕВИКІВ.

Московський кореспондент „Ню Йорк Таймсу", Волтер Дюренті, в одному з останніх чисел цеї ґазети розкриває мимоволі один цікавий примір пропаґанди. Каже він, що в большевицьких ґазетах, головно провінційних, видно рішучий зворот до оптимізму.

Слово „оптимізм" приняте з латинської мови. Зроблене воно зо слова „оптімус", що значить „найліпший". Оптимізмом називаємо погляд на світ, що каже сподіватися всього найкращого. Оптиміст це людина, що жде всього найкращого, що навіть у найгіршому положенні сподівається поправи долі. Така людина по українськи каже: „Той, що пустив дощ, дасть сонце". Він каже по анґлійськи: „Всяка хмара має срібний обрій", себто знак, що десьтам світить сонце.

Гремлять ґазетні заголовки: **КОЛЕКТИВІСТИЧНІ ПРИХОДИ — ГУЛЯННЯ ПОЧИНАЄТЬСЯ — СІМ КІЛЬОҐРАМІВ ЗЕРНА ЗА ОДИН ДЕНЬ ПРАЦІ — ДОБРІ ЗБОРИ НА ДЕРЖАВНІЙ ФАРМІ.** І так далі.

ВДОМА НАЙЛІПШЕ.

Мабуть не від речі спитатися, за порадою проф. Милера: Хто це робить? Нащо таке здалося? Пощо цього треба? Який інтерес у цій пропаґанді?

Передівсім, хто робить цю пропаґанду?

Звісно, звідки в большевицьких ґазетах іде пропаґанда оптимізму. Звідки йде всяке надхніння в тоталітарних державах: звисока, від уряду. Сказав уряд ґазетярам: „Трубіть на оптимізм!" І пішло по рядах ґазетярів: „Трубім на оптимізм!" І трублять усі на оптимізм.

Звісно, не на вітер робиться таку пропаґанду, але для потреби.

Знаємо, що досі большевицькі ґазети вдоволялися малюванням страшного стану робітників по капіталістичних країнах. Читачі мали з цих донесень догадатися, які то вони щасливі, живучи в комуністичній державі.

Тепер цього мало. Треба написати виразно, що в Росії все знаменито. Мовляв, у Німеччині, Франції, Анґлії й Америці нужда, а в Росії все благополучно: там хліб росте на кіллю та плоти ковбасами городжені.

ҐАЗЕТНІ ОКУЛЯРИ.

Чи повірять читачі в цю пропоґанду?

Баять, що десь у селі Глупові, як не стало худобі сіна, якийсь глупівський мудрець придумав давати баранам їсти гиблівки, але передтим наложити баранам на очі зелені окуляри: мовляв, барани будуть їсти гиблівки, думаючи, що це зелененьке сіно. Подібні надії мають большевицькі комісарі.

Цікаво, чи читачі совєтських ґазет це глупівські барани?

ЗА ГУВЕРОВИМ ПРИКЛАДОМ.

Мала досвід з оптимістичною пропаґандою й демократична Америка. Були це часи, коли в Америці під економічним оглядом не було добре, в часах великої останньої депресії. Тодішній през. Герберт Гувер, почувши, що це зле відбивається на виглядах Републиканської Партії, пустив у рух оптимістичну пропаґанду. Він запевняв американське громадянство, що депресія хвилева, що вона скоро скінчиться.

Його письмаки придумали фразу: „Проспериті із еравнл де корнер!" Добробуту лишщо не видно.

Психольоґи зараз додали до кампанії свої чотири центи: мовляв, депресія це чисто явище психольоґічне. Себто, її в дійсності нема, вона існує лише в нашій уяві.

Моралісти додали своє: Поширюючи чутки про депресію, ми поширюємо депресію. Нашим обовязком ширити оптимізм!

І який був вислід цеї кампанії оптимізму? Чи зменшилася депресія? Чи скінчилася вона скоро? І що сталося з самим Гувером, що пророкував, що добробут зараз прийде, бо він уже на сусідній вулиці? Чи не була властивим вислідом Гуверівської пропаґанди проволока на кілька літ у боротьбі проти депресії?

ДЕ КОРОТКО, ТАМ РВЕТЬСЯ.

У той самий день, як Волтер Дюренті телеґрафував про зворот большевицької преси до оптимізму, новинкарська аґенція „Асошіейтид Прес" доносила про інший зворот у большьевицькій політиці, а саме про встановлення нового рівня заплати для артистів, оперових і радіових співаків, письменників, акторів, тощо.

Виходилоб з цих нових реґулямінів, що на думку уряду артисти побирали часто зависокі заплати. Деякі радіові співаки брали й по 1,000 рублів за одно представлення, актори по 2,000 й 3,000 долярів на місяць.

Ці високі ґажі, як знаємо, робили большевизмові гарну пропаґанду серед письменників і артистів по „буржуазних" краях. Який інтерес має уряд у робленні пресової пропаґанди із знижування заплат артистам?

Чи треба би було большевицькому урядові робити таку пресову пропаґанду проти високих ґаж артистів, якби селянам і робітникам у совєтській Росії добре жилося? Чи були би селяни й робітники зависні на приходи артистів? Хіба ревуть воли, як ясла повні?

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ПОЛЯКИ ТЕПЕР ПАЦИФІКУЮТЬ СВОЇХ.

Цими днями я одержала з рідного села листа, де між іншим пишуть:

„Поляки в нас переводять пацифікацію, але вже таки на своїх, хоч деколи й українцеві дістанеться, як лишиться вдома. Бо всі люди звичайно втікають і криються по лісах. Кількох побили на смерть, а багато з них лікуються в шпиталях.

„Там їм і треба. Нема чого їх жалувати. Бо як у 1930 році поляки „пацифікували" українців, то польські людовці видавали кожного свідомого українця. Мовляв, він бунтується проти „жечи посполітей". Хоч правда, ми бунтувались проти всяких ляцьких насильств, та зате польська влада вислала дику орду уланів, які в хуліганський спосіб розправлялися з нами і з нашим майном. А тепер декотрі польські людовці, які на власній шкірі відчули свою польську владу, висказуються, що якби українська держава була вдержалася від 1918 року дотепер, то ми всі під кожним оглядом стояли би краще ніж під Польщею.

„Фактом є, що українці стоять культурно вище від поляків. Як у 1918 році повстала українська держава, то нікого тоді не побивано, ні нікому не нищено майна. Кожному дано належні права і за цим уряд пильно стежив, щоб цього права ніхто не ламав, ні не надуживав. А тут тепер у Польщі, „як кто хце". Вони вже самі деколи бачать той безпорядок та починають бунтуватися. Та ми тільки на те все глядимо і готуємося до слушної хвилі, щоб не прогавити цього найдорожчого для нас моменту, що може кожної хвилі наступити, а саме здобуття нашої вільної, ні від кого не залежної, самостійної соборної Української Держави".

Дальше пишуть: „Посилаємо Вам летючки, які в тім часі розкидали з літаків: одні від людовців, а другі від уряду. Може їх використаєте.

Анна Чорній.

СОН.

(Щоб так трохи посміятись).

Скажу вам, добрі люди, що сон по денній мозольній праці може зробити з чоловіком щось небувале: він заставить нераз чоловіка робити такі речі, яких на яві чоловік ніколи не зробив би.

Ось я хочу розказати про свою пригоду у сні, в якім я малощо сам себе не викинув крізь вікно. А було це так:

Затужив я за своїми односельчанами, а головно за М. Б., який живе в Асторії та часто дописує до „Свободи", і рішився відвідати його. Кажу до жінки: „Ось тепер маю трохи вільного часу, поїду у відвідини до свого старого друга". Жінка на це згодилась і зараз почала лагодити мою валізку в дорогу. Вложила нове убрання, зо дві сорочки, нові черевики і т. п. Позатим принесла меду і змішала з чимось, — я не знаю, з чим. На це остання я не дуже хотів згодитися, бо знаю, що мій приятель меду з „чимсь" не вживає. Та це було у сні і я таки жінки послухав.

Коли все було готове, я поклався спати, щоб до другого дня добре відпочити. Я скоро заснув. Та у сні почала мені уявлятися стріча з моїм приятелем. Ми стискалися, обіймалися, веселились, гостились. Ось так, забавившись як слід та розвеселивши душу, я почав назад збиратися додому. Вернувшись додому й увійшовши до своєї кімнати, дивлюся і очам своїм не вірю: на моїй постелі хропить собі преспокійно якийсь чоловяга, ніби якийсь подорожний. На вішалі його одіж, при ліжку черевики, валізка, капелюх. Мене у сні огорнула лють. Не питаючись, хто він, я схопив його за волосся і питаюсь, яке його діло, так у моїй хаті розгаздовуватися. Та, не чекаючи його відповіди, я в крайній люті почав викидати крізь вікно його річи. Покидавши всі його манатки, я взявся і його самого крізь вікно викидати, та якось так сталося, що, не тямлю як, моя боротьба з ним закінчилась.

Аж враз слухаю — моя жінка верещить як несамовита: „Старий, старий, злодії були в хаті, ограбили нас та порозкидали річи!" Я збігаю швиденько вниз і бачу, що справді хтось плюндрував нашу хату. Та, придивившись ближче, я пілюбаю свій власний капелюх, свою валізку, своє убрання, свої черевики. Подумавши трохи, я пригадав собі свій сон. Отож я сам повикидав свої власні річи, думаючи, що це манатки того якогось подорожного. Не знаю тільки, що я з собою зробив. Можливо, що я також себе викинув, але в сні притаскав себе знов до хати.

Юрій Гоголь,
Савтпорт, Конн.

УКРАЇНСЬКИЙ ВИБОРЧИЙ КОМІТЕТ У БРУКЛИНІ ПРЕДКЛАДАЄ СУДДІ МАГОНІЄВІ РЕЗОЛЮЦІЮ СВОЄЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ЗА ЙОГО ВИБІР ПОСАДНИКОМ МІСТА НЮ ЙОРКУ.

Бувший суддя Найвищого Суду, Єремія Т. Магоні, кандидат Демократичної Партії на уряд посадника міста Ню Йорку, запевняв оноді в своїй промові до 300 членів комітету натуралізованих громадян, що стоять за вибір Магонія, Тейлора й Шнайдера, що місто Ню Йорк є все ще містом можливостей для чужинців, що сюди прийшли й приняли американське громадянство й ідеали.

19 іміґрантських національностей були представлені на цих зборах, що відбулися в головній кватирі Демократичної Партії, 1440 Бродвей, Ню Йорк. Суддя Магоні в своїй промові згадував про те, що його батько теж іміґрант, що родився в повіті Корк, в Ірляндії, та оповідав, як батько приїхав до Ню Йорку й став громадянином Америки.

„Не зважаючи на те, що деякі групи меншин кажуть", говорив суддя Магоні, „це місто все ще є містом можливостей для чужинців, що сюди прийшли й приняли американське громадянство й ідеали. Сама основа цеї держави була збудована на вкладах, які поробили ті, що прийшли сюди з інших країв".

Суддя Магоні має повне довіря щодо висліду його виборчої кампанії.

„За останніх пять днів я мав вісти з усіх пятьох дільниць міста, що там уже ніхто не питається, чи я переможу, а питається тільки про те, кількома голосами я переможу", заявив суддя.

Головою зборів був гр. Михайло Пізнак, предсідник комітету. Гр. Пізнак виступав проти заяви групи, що відвідала посадника Ля Ґвардію кілька днів тому й говорила йому, що нібито 70 процентів людей чужинецького походження піддержують кандидатуру Ля Ґвардія. Гр. Пізнак казав, що ця заява спирається на „фабрикованих фактах". „Справа мається так", говорив гр. Пізнак, „що 75 процентів натуралізованих громадян Ню Йорку підпирають суддю Магонія й тих, що з ним кандидують на тому самому тикеті. Вони все голосували на кандидатів поступової Демократичної Партії і цього вони не змінять і тепер".

Двозначно.

— Пане майстре, я маю вас спитатися, чи маєте свинську голову?

— Ні.

— Я думаю, чи ви маєте таку, щоб її продати.

—о—

Спамятався.

— Іцик, чому ти покидаєш мешкання, де ти вже два роки мешкав?

— Ну, бо я тепер завважив, що там нема лазнички, а мій Мошко потребує ставати до асентирунку чистий!...

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

З весілля на політичних вязнів.

Дня 10-го жовтня б. р. відбулося вінчання панни Анни Самбір з Федором Худим. Підчас веселої весільної забави забрав слово п. Михайло Барановський і в кількох теплих словах згадав про українських політичних вязнів, що тепер мучаться в ляцьких тюрмах за волю українського народу, а рівночасно попросив усіх присутніх гостей, щоб зложили від себе на цю ціль датки.

Жертвували по $1: Федір і Анна Худі, І. Худий, С. і Емілія Жигайло, Піфко, Кресис, Ялоsега, К. Скалько, М. Барановський; по 50 ц.: І. Сивак, Д. Багрій, Е. Скалько, І. Верес, А. Перетятко; Сенів 85 ц.; Н. Скалько 25 ц. Разом $11.60. Гроші вислано через Обєднання на призначену ціль. Збіркою занялися пані Текля Добуш і п. М. Вишневецький.

Іван Худий.

—о—

ФРЕНКФОРД, ПА.

З весілля на інвалідів.

В суботу, 2. вересня ц. р., громадяни Теодор і Текля Липка обходили 25-літню річницю свого подружжя, або, як говорять, „срібне весілля".

Теодор Липка є одним зо старших членів У. Н. Союзу, а також ціла його родина — жінка і девятеро дітей, — це є одинацять душ, належать до У. Н. Союзу.

В Українськім Народнім Домі зібралося немале число приятелів, знайомих і рідні, які зложили солєнізантам щирі побачання.

В часі забави промовляли Микола Кобель і Стефан Слободян, радний У. Н. Союзу. При веселій забаві і гутірці не забули гості за рідний край. По промові С. Слободяна зложили присутні $14.45, які на бажання гр. Липки призначено на інвалідів української армії. Гроші переслано через Обєднання.

Жертвували: Теодор і Текля Липка $2; по $1: Н. Кобель, С. Слободян, С. Марків, М. Кобель, С. Антонишин, І. Сорока (стар.;) по 50 ц.: І. Рега, пані Марків, пані Борис, К. Федина, Г. Михалюк, І. Горішко; решту дрібними датками.

Гість.

—о—

ГОЛИЙОК, МАСС.

З ювилею на інвалідів.

Дня 16. жовтня ц. р. гром. Микола і Марта Кметі святкували 25-літній ювилей свого щасливого подружжя. Громадяни Кметі живуть на фармі в Гінсдейл і є щирими українцями. Вони є теж членами від. 52 У. Н. Союзу в Голійок, Масс. Тому то інші члени того відділу зробили їм несподівану забаву. На цю забаву зійшлося поважне число гостей, які обдарували ювилятів дарунками.

Підчас вечері І. Вавришин, секр. відділу, побажав ювилятам усього добра і при тій нагоді згадав про інвалідів Української Армії, котрі тепер під зиму мусять подвійно бідувати. Він попросив гостей зложити жертву на ту ціль. Жертвували: Микола і Марта Кметь $4; по $1: І. Вавришин, И. К. Фуйчак, В. Коваль, І. Процишин, Д. Хрупалик, Лепаркович, С. Вавришин; по 50 ц. В. Бурко, Н. Околита, Е. Кльован, С. Клемик. Разом $13. Ці гроші вислано до краю на призначену ціль.

Дмитро Хрупалик.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.